

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

פרשת קרח תשפ"ב

דרכה של מחלוקת להתפשט כאש בשדה קוצים

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן, (ט"ז, א.)

פירש"י, "מה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל", ע"כ.

ודברי רש"י צריכים ביאור, שהרי בהמשך הפרשה מבואר שטענתו של קרח הייתה נגד אהרן הכהן, וכמו שנאמר "וביקשתם גם כהונה", וכן "ואהרן מה הוא כי תלינו עליו", והיאך פירש רש"י שמחלוקתו של קרח היה מפני שנתקנא בנשיאותו של אליצפן בן עוזיאל.

אמנם באמת אין בכך שום סתירה, כי אף שסיבת פתיחת המחלוקת היה מפני קנאתו באליצפן, אך בהמשך נתפשטה המחלוקת כאש והמשיך לטעון טענות גם נגד כהונתו של אהרן הכהן, כי כך הוא דרכה של מחלוקת, שהיא נפתחת בגחלת ובטענה קטנה, ומיד לאחר מכן היא מתפשטת והולכת עוד ועוד.

◆◆◆

כעין זה כתב האור החיים הקדוש לקמן (כ"ו, ט') שפתיחת המחלוקת של עדת קרח היה על ידי דתן ואבירם, שהם ליבו את אש המחלוקת והקהילו את הקהל נגד משה רבינו, והרי מבואר שהמחלוקת מתפשטת כאש בשדה קוצים, שבתחילה פתחו רק דתן ואבירם במחלוקת, ואח"כ הקהילו דתן ואבירם את הקהל נגד משה רבינו. ועיי"ש עוד בדברי האור החיים שהוסיף שיתכן שדתן ואבירם החטיאו גם את קרח עצמו, וכלשונו שם: "ואפשר שגם את קרח הם החטיאו, והגם שאמר הכתוב ויקח קרח שנראה שמעצמו עשה, אפשר שהיה למה שקדם לו מהם ולעולם הם היצו אותו".

ובמשנה באבות (ה"י, י"ז) שנינו: "איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו" ע"כ. ויש לדקדק בשינוי לשון התנא שלגבי מחלוקת 'הלל ושמאי', הזכיר התנא את שני הצדדים של המחלוקת הן את הלל והן את שמאי, אולם לגבי מחלוקת "קרח ועדתו" לא הזכיר התנא את הצד השני שכנגד קרח והיינו את משה רבינו, אלא אמר "קרח ועדתו", וצריך ביאור למה לא אמר "קרח ומשה" וכפי שאמר "הלל ושמאי".

ושמעתי בזה ביאור נפלא בשם הגאון רבי אהרן וואלקין זצ"ל, שאכן מצד קרח לבד בלא עדתו, לא היה נפתח מחלוקת עם משה רבינו, שאם בתחילה קרח היה בא לדבר עם משה רבינו על עצם טענותיו על הנשיאות, הייתה המחלוקת מתבטלת מאליה, וכל המחלוקת נפתחה על ידי 'עדתו', שהם ראו את 'הגחלת' של מחלוקת בין קרח למשה רבינו, וטרחו להבעיר את אש המחלוקת ולמנוע מקרח לדבר עם משה רבינו, עד שגם קרח עצמו נסחף אחר אש המחלוקת והתחיל לבזות את משה רבינו ולרנן אחריו [וכמבואר בירושלמי בפרק חלק], ולכן השם הראוי למחלוקת זו הוא "קרח ועדתו", שבלא קרח לא היה נפתח המחלוקת, אולם לעומת זאת בהלל ושמאי, המחלוקת היה ביניהם ולא בין העדה שלהם, שכל אחד אמר את דעתו לשני ולא נתכוונו לפגוע זה בזה, והתיישבו לדון יחד באהבה וחיבה על ידי ראיות שהביאו שני הצדדים לכאן ולכאן, ולא הייתה שם "עדה" שליבתה את אש המחלוקת ומנעה ביניהם את השלום, ולכן אמר התנא "הלל ושמאי" כיון שהם עצמם נחלקו ודיברו אחד עם השני.

גודל מעלת אברכי הכוללים שלומדים בלא משרה בהיותם מחזיקי כל העולם

"המעט מכם כי הבדיל אתכם אלוקי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבוד את עבודת משכן ה' ולעמוד לפני ה' לשרתם", (ט"ז, ט.)

שמעתי מפי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לבאר פשט פסוק זה, שמשם רבינו טען לעדת קרח מה לכם לחפש משרה (שטעלע), והרי עצם הדבר שהקב"ה הבדיל אתכם מכל ישראל לדרגת שבת לוי, זהו המשרה הגדולה ביותר, שבני לוי הם משרתי ה' ובני התורה ואתם מחזיקים את כל העולם כולו בזכות ובכוח התורה, ואין חשיבות גדולה מזו, ואם בכל זאת אתם מבקשים שררה נוספת חוץ מעצם חשיבותכם בהיותכם בני לוי, בהכרח שאינכם מעריכים מה שזכותם להיות משבט לוי ולעמוד לפני ה' לשרתו.

והוסיף הגר"י אברמסקי שזהו הוראה לבני לוי שבכל דור ודור, והלא המה התלמידי חכמים שבכל דור וכמבואר ברמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל, שאם הם זוכים ללמוד בכולל כל ימי חייהם בלא שום משרה, ראוי להם לשמוח

מאוד בגורלם שזכו לשבת בכולל וללמוד, ולא לחפש משרה חשובה בישיבה או בכולל, ואף שבוודאי זהו זכות גדולה להיות מרביץ תורה, אבל מאידך צריך להכיר בגודל מעלת וחשיבות בני תורה היושבים ולומדים בכולל שהם משמשים בצבא ה' בעבודת קודש, וכל בית ישראל קיימים וחיים בזכות מה שהם לומדים את התורה הקדושה, ומי שאינו מכיר במעלתם הרי הוא כאפיקורס האומר "מאי אהני לן רבנן" (סנהדרין צ"ט): עכ"ד.

והיום ישנם ב"ה אלפי ישיבות וכוללים בארץ וגם בגולה באופן שלא היה כמוהו לעולמים, וכפי הנראה מאחר שכוח הטומאה נתרבה מאוד מאוד בדור האחרון, גילגל הקב"ה שתעמוד צד הקדושה כנגד הטומאה על ידי מאות ישיבות וכוללים בכל פינה ופינה, ואין ספק שכל קיומינו בארץ ישראל בדרך נס למעלה מדרך הטבע, הוא רק מכוח לימוד התורה והתפילות של בני הישיבות והכוללים, ובלעדם לא היה לנו שום קיום רח"ל.

◆◆◆

גם מי שלומד בלא משרה יש לו מעלת ר"מ

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה אומר, שלפעמים אברך נמצא בכולל שנים רבות ואינו מקבל שום תפקיד או משרה, והוא מצטער על מה שלא זכה להשפיע על אחרים, ולפעמים גם בני משפחתו מצטערים על שאין לו תפקיד להתכבד בו כדבעי, אבל האמת היא שזהו טעות ואין כאן מקום לצער, כי כל אברך מתמיד ושקדן בכולל יש לו מעלת ר"מ גם אם לא מינהו לתפקיד זה, ומשום שחבריו או סביבתו מסתכלים על התמדתו ועל שאר הנהגותיו ותפילותיו, ונמצא שהוא כר"מ ממש לכל דבר, ואף שתוארו אינו רשמי, ואינו מקבל משכורת על כך, אבל המציאות היא שהוא מורה דרך לסביבתו, ולפעמים הוא אף יותר מר"מ. ואף שאין מכבדים אותו כדבעי על כך בעולם הזה, אבל לעתיד לבוא כשיתגלה ויתפרסם מי הם התלמידי חכמים שהקב"ה שש ושמח בהם, יכבדוהו מאוד ויתגלה לעין כל שהקב"ה שמח בו הגם שאינו מתכבד מכך בעולם הזה.

והוסיף מו"ר, שגם בחור בישיבה שלומד בהתמדה, הרי הוא כר"מ בלא תואר רשמי שהרי אחרים מסתכלים עליו ולומדים ממנו והוא מקדש את ה', אבל מאידך גיסא אם אינו לומד כראוי, הרי הוא מחלל ה'. ותמיד היה מו"ר זצ"ל נזהר מאוד שלא יתחלל שם שמים ע"י בני הישיבה, וכאשר היה בחור מפסיד את התפילה בישיבה, היה מזהיר אותו שלא ילך להתפלל בציבור בשעה מאוחרת [כמדומה לאחר זמן קריאת שמע], כי אז אחרים ילמדו ממנו שהדבר מותר לתחילה, ועדיף שיתפלל ביחידות ולא יחלל את שם ה', שהוא חטא חמור ביותר שאין לו כפרה עד שימותו.

האמונה בנבואת משה רבינו הוא מיסודי התורה

"אם כמות כל האדם ימותון אלה, ופקודת כל האדם יפקד עליהם, לא ה' שלחני, ואם בריאה יבא ה' ופצתה האדמה את פיה", (ט"ז כ"ט-ל)

ראוי להבין מדוע דרש משה רבינו שעדת קרח ימותו דווקא באופן משונה כ"כ למעלה מדרך הטבע, והלא כדי להוכיח את צדקת דבריו של משה רבינו, היה די במה שקרח וכל אנשיו היו מתים, ואז היו כולם רואים שהאמת בפי משה רבינו.

ונראה לבאר בזה, דהנה בירושלמי (סנהדרין פרק חלק ה"א) מבואר שקרח כפר בתורה ואמר "אין תורה מן השמים", [וביאור הדברים שעצם הדבר שקרח אמר על משה רבינו שהוא בדאי ח"ו, הרי זה כהכרזה שאין תורה מן השמים, שהרי כל התורה קיבלנו ממשה רבינו ששמע מפי הגבורה, ואם משה בדאי ח"ו א"כ אין לנו תורה מן השמים, וכן מבואר ברמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה ה"ח) שהכופר בנבואת משה הרי הוא ככופר בתורה], והנה מבואר בירושלמי (כתובות פ"א ה"ב) שהטבע כפוף ומשוועבד לקיום התורה, ולכן כאשר בית דין היו מעברין את השנה או את החודש, היה משתנה עפי"ז הטבע דעד בת ג' שנה בתוליה חוזרין, [שאם היו מעברין את השנה, היה בתוליה חוזרין בעוד חודש, ואם לאו לא היו בתוליה חוזרין], וא"כ מבואר היטב שלכן דרש משה רבינו שהטבע עצמו ישתנה כדי להתנגם מקורח, דמאחר שהיה כאן מלחמה נגד התורה עצמה, א"כ הטבע עצמו היה משוועבד להוכיח את צדקת דבריו של משה רבינו כדי לקיים את התורה עצמה, וזהו מה שאמר משה רבינו שהקב"ה יוכיח שנבואתו היא התורה בעצמה, וזאת ע"י שהקב"ה ישנה את הטבע כדי לקיים את נבואתו, ובזה יוכח לעין כל שנבואתו היא ממש גוף התורה שהטבע כפוף לה.

◆◆◆

שמעתי על כ"ק האדמו"ר מהר"י מבעלזא זי"ע שבדרשה בפני קהל תלמידיו

לרגל חודש הספר ניתן להשיג בהזדמנות מיוחדת את סדרת ספרי "ביאורים והנהגות" על התורה, ה' כרכים ממרן רבינו שליט"א, שנערכו מתוך השיחות והמאמרים השבועיים שנמסרו בשנים האחרונות [ואשר נדפסו בגליון זה מידי שבוע בשבוע במשך כשמונה שנים]

ביאורים ופירושים * דברי חיזוק מוסר ואגדה * הליכות חיים באספקלריה של תורה * מאות עובדות והנהגות שקיבל וראה מרן שליט"א מרבותיו גדולי הדורות צוק"ל הפצה ראשית - יפה נוף

לפני הקב"ה שלא להיסחף אחר אותם בעלי מחלוקת המדברים בלעז ובזו על תלמידי חכמים וצדיקים, ה"י.

תומכי התורה נותנים לבני התורה לחמם המגיע להם מעיקר הדין

"ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם, והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר", (י"ח, כ"ו)

בטעם הדבר שהלויים נצטוו להפריש מעשר מהמעשר שהם מקבלים, מה שלא מצאנו כן בעניים שאינם מחויבים להפריש מעשר מהמעשר שניתן להם, שמעתי לבאר באופן נפלא, שהלויים אינם מקבלים מעשר בתורת 'צדקה' אלא מגיע להם מעיקר הדין לקבל את המתנות הללו, וכמפורש בפסוק על מתנות הלויים "חלף עבודתם אשר הם עובדים", והביאור בזה, שמעיקר הדין היה מגיע גם לשבט לוי חלק ונחלה בקרקע, ומה שלא היה להם חלק ונחלה וה' הוא נחלתם, הרי זה מפני שרצה הקב"ה שבני לוי יתעסקו רק בעבודת ה' כדי שעל ידי עבודת ה' שלהם הם יחזיקו את כל עם ישראל, ובתמורה לעבודתם שהם מחזיקים את כל עם ישראל, מגיע להם לקבל מפירות הקרקע הבא לישראל על ידם, ונמצא א"כ שיש כאן 'עיסקה' של שותפות של בני לוי יחד עם כלל ישראל, שבני לוי עובדים ברוחניות ומחזיקים את כל עם ישראל בגשמיות מכוח עבודתם, ובתמורה לזה מגיע להם פירות מהקרקע של עם ישראל, ולפי"ז מבואר היטב שלכן בני לוי היו מחויבים להפריש מעשר מהמעשר, כי המעשר שלהם אינו ניתן כצדקה אלא כחלקם בשותפות.

ויש לפרש שזהו כוונת הפסוק כאן (פס' כ"ז) "ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגרן וכמלאה מן היקב כן תרימו גם אתם תרומת ה'", שכשם שהישראלים תורמים תרומה בדגן מן הגרן שלהם, כן גם הלויים צריכים לתרום מהמעשר הראשון שנחשב כגורן שלהם ממש ואין זה רק צדקה שמקבלים מאחרים].

וזוהו לימוד גדול לבני תורה שבכל דור ודור, שהם כשבת לוי וכמבואר ברמב"ם בסוף הלכות שמיטה ויובל, והתומך בהם צריך לדעת שאינו מאכילם לחם חסד, אלא אדרבה הוא נותן להם את חלקם המגיע להם מעיקר הדין, כי כל השפע של כל עם ישראל בא על ידי לימוד התורה של בני התורה, וחובה על כל אדם לדאוג לתמוך בהם חלף עבודתם שהם עובדים עבודת הקודש למען כלל ישראל, ולכן צריכים בני תורה לתת מעשר מהכספים שהם מקבלים ממחזיקי התורה.

ביאר הטעם שמשם רבינו בחר דווקא בעונש זה שירדו חיים שאולה, משום שמשם רבינו רצה שהם יוכלו לשוב בתשובה ולתקן את עוונם, ולכן סיבב שעונשם יבוא להם דווקא בתוך זמן חיותם וירדו חיים שאולה כדי שאז יוכלו לשוב בתשובה ולהקל מעונשם, כי כל זמן שנשמת רוח אדם בקרבו הוא עוד יכול לתקן ולשוב בתשובה אבל לאחר מכן אינו יכול לשוב בתשובה, והחל הרה"ק מבקש זי"ע לבכות ואמר "יש לנו עוד הזדמנות לשוב בתשובה, שהרי אנחנו חיים בעולם הזה, ועלינו לנצל ההזדמנות קודם המיתה שאז כבר לא נוכל לתקן חטאינו בתשובה".

ולפי השמועה רבים געו בבכיה כששמעו את האדמו"ר, שעם כל קדושתו וצדקותו ומדרגתו מ"מ הוא בוכה על איבוד האפשרות לשוב בתשובה לאחר המוות, ומה נענה אנן אבתריה.

מחלוקת לדורות על תלמידי חכמים

"את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אתם רקיע פחים צפוי למזבח כי הקריבם לפני ה' ויקדשו, ויהיו לאות לבני ישראל", (ג, י"ג)

פירש"י, "ויהיו לאות לזכרון, שיאמרו אלו היו מאותן שנחלקו על הכהונה ונשרפו", ע"כ. ומבואר כאן שהקב"ה ציווה שמעשה קרח יעמוד לזיכרון לדורות.

ויש ליתן טעם בדבר, שידע הקב"ה שגם בדורות הבאים יבואו רשעים לחלוק על מנהיגי וצדיקי הדור, ולכן העמיד זיכרון לדורות שהחולק על תלמיד חכם ומבזהו, נענש. וביותר יש להוסיף, שכשם שעדת קרח היו ראשי עדה וצדיקים, ואעפ"כ באו להילחם נגד משה ואהרן עם איצטלא דלשם שמים, עד שלבסוף נענשו שנבלעו עמוק באדמה ונשכח זכרם, כך גם בכל דור אנשי המחלוקת נגד גדולי הדור באים מסוואה וקדושה, ורוממות קל בגרונם כביכול כוונתם לשם שמים, אבל סופם כעדת קרח שלא נשאר מהם שם וזכר.

וכע"ז פירש באגרא דכלה הפסוק (לקמן כ"ו י"א) "ובני קרח לא מתו", בדרך רמז, ד"בני קרח" היינו תלמידי וממשיכי שיטתו, והם "לא מתו", כי בכל דור ודור קמים בעלי מחלוקת נגד צדיקים ותלמידי חכמים. ועיי"ש שבסוף דבריו כתב: "ונראה לי דנפקא מינה למיבעי רחמי", והיינו דצריך להתפלל בכל דור ודור להינצל שלא להיות מאותם בעלי מחלוקת הלוחמים נגד תלמידי חכמים שבדור. **ודבריו** נחוצים בפרט בדורינו, דור שבו חוצפה יסגי, דבוודאי צריך להתפלל

עובדות והנהגות שראו רבינו אצל כ"ק האדמו"ר מצאנו קלויזנבורג זי"ע"א

(מובא לרגל יומא דהילולא שיחול בזמן הקרוב, ולקוצר המקום בגליון לא הובא אלא מעט מזעיר, וא"ה עוד חזון למועד להביא עובדות נוספות)

בוודאי יגלה שבאמת כוחותיו רבים מאוד, וסיפר לו הרבי זצ"ל ממה שעבר עליו בימות הזעם במלחמה האיומה, שהנאצים ימ"ש העבירוהו במחנות עבודה בעבודת פרך, והיה מוכרח לישא משאות כבדים מאוד מידי יום ביומו, ואמר הרבי שבאמת הדבר תמוה מאוד היאך שרד את העבודות הקשות הללו, שהלא מטבעו היה חלש מאוד בגופו, וקודם המלחמה לא היה מסוגל לשאת אפילו משא קל, והיאך הצליח במחנות העבודה לישא על עצמו משאות כבדים כל כך מידי יום ביומו, וע"כ שבשעת דוחק מתגלים לאדם כוחות כבירים שלא הכיר מעולם שהיו קיימים אצלו, ולכן אף שקודם המלחמה לא היה מסוגל לישא אפילו משאות קלים, אבל בזמן המלחמה האיומה בשעה שלא היה לו ברירה, נתגלו אצלו כוחות מיוחדים שלא הכירים.

ודבר זה היה נר לרגלי, שפעל בכל כוחותיו להקים מוסדות תורה וחסד, וזהו לימוד מוסר גדול לדין עד כמה מגיע כח היחיד.

אמירת ברוך ה' לעולם במעריב בארץ ישראל

ב דכירנא את ביקורו של כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זי"ע"א זי"ע בארץ ישראל בעת הנחת אבן הפינה לקרית צאנז, בשנת תשט"ז ביום כ"א אדר, ואמר אז במעריב ברכת ברוך ה' לעולם וכו', וביאר טעמו לפי שגם כאן באר"י נתקן, והוסיף שהבעש"ט ותלמידיו סברו מאוד בנחיצות לומר הברכה ברוך ה' לעולם וכו', אלא שכאן הפסיקו לאומרו לפי שהיו כאן תלמידי הגר"א זי"ע וגם הספרדים שבטלוהו מלומר אבל החסידים צריכים לאומרו, אמנם אח"כ שמע שהרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע סבור שלא לאומרו, וביטל דעתו מפני דעת הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע.

דעת רבינו תם בזמני הלילה

ג ידוע שיטתו בעניין שיטת רבינו תם בזמני הלילה, ופעם אמר לי שלפני כמאה חמישים שנה לא ידעו כלל שלעניין הלכה יש עוד שיטה חוץ מרבינו תם, וסיפר לי שאביו ביקר אצל הכתב סופר וראוהו מתפלל מנחה מאוחר מאוד.

התבוננות בכח היחיד לפעול לכבוד שמים

א [זכורני שלאחר תום המלחמה הנוראה כאשר הובררה המציאות הנוראה שמיליוני יהודים - אנשים נשים וטף נשחטו ונהרגו על קידוש ה', ובתוכם גם הרבה גדולים וצדיקים ויראי ה' שהיו קודם המלחמה, התייאשו כמעט כולם מלהקים את עולם התורה והחסידות, וסברו שאין עוד תקומה ח"ו למצב כזה אלא בביאת משיח צדקינו, אבל אז נעמדו כמה יחידים מגדולי התורה והיראה, וכמו כ"ק האדמו"ר מצאנז קלויזנבורג זצ"ל שעמד כארי ממש להפריח את שממות היהדות החרדית לאחר המלחמה, ואף שהיה יכול לפטור עצמו בטענות שונות שכבר עבר חורבן נורא בימי השואה, ומה גם שמוטל עליו עול גדול של צרכי ציבור, מ"מ לקח על עצמו עול גדול להעמיד ולהקים הרבה מוסדות תורה וחסד שהפריחו את שממות היהדות החרדית, וזכה שהיה לו חלק גדול בהקמת עולם התורה לאחר המלחמה, וזהו לימוד מוסר השכל לדין עד כמה כל יחיד יכול לפעול ולבנות עולמות חדשים.

וזכורני עוד שבימים ההם בשעת תחילת העבודות לבניית שיכון צאנז בנתניה, החופשיים לעגו ואמרו וכי יהודים חרדים יכולים לבנות קריה שלימה וגם לבנות בתוכה בית חולים וכדו', אבל כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל לא הסתכל ימין או שמאל ולא התייאש מלפעול למען כבוד שמים, [ובשעת בניית השיכון התבטא "עכשיו אומרים שיכון צאנז ליד נתניה, ועוד יבוא היום שיאמרו נתניה ליד קרית צאנז...], וכל זה מחייב אותנו שלא להתפעל מ"מה יאמרו", אלא להמשיך לפעול ולעשות גם מה שנראה רחוק מאוד שנצליח, כי כשעושים כפי כוחותינו, אז הקב"ה עוזר למעלה מדרך הטבע.

ושמעתי עובדא מופלאה על הרבי זצ"ל שביקש פעם מעשיר אחד שישיער למען מוסדות התורה והחסד בנתניה, והשיב העשיר, "אני אסייע ככל יכולתי", ואמר לו הרבי זי"ע"א, שאם כן הוא מחוייב לסייע ללא גבול וללא שיעור, כי כוחות היהודי הם עצומים מאוד, ואם יתחיל לפעול בכל כוחותיו,

נתרם לע"נ בלה בת ר' אברהם פנחס

נלב"ע כ"ה סיון

ברכת מזל טוב לחתן בר המצוה היקר הבחור החשוב יהודה דיסלדורף נ"י

בן ידידנו הבלתי נשכח הרה"ג ר' נתן דיסלדורף זצ"ל יח"ר שיוזבה לעלות מעלה מעלה בתורה ויראת שמים

שרה לולו בת סלחה אצלן ע"ה

נלב"ע כ"ו סיון

נתרם לע"נ ר' דוד ב"ר מאיר זצ"ל

נתרם לעילוי נשמת האשה הצדקנית מרת חנה חשין ע"ה בת הרב אביעזרי אליעזר הכהן זצ"ל נודעה בצדקותה ובמעשיה הטובים, ונלב"ע בשם טוב ז"ך סיון תשע"ט